

D

DRUŠTVENIK

DOMOLJUBOVA PRILOGA
POSVEČENA IZOBRAZBI
: IN NAŠIM DRUŠTVOM :

Štev. 1.

V Ljubljani, dne 19. januarja 1910.

Leto II.

„Društvenik“.

»Društvenik« stopa z današnjo številko v drugo leto. Prestal je dobro skušnjo, kot nekako glasilo naših izobraževalnih društev. Prinašal je članke in drugega primerne grafično za predavanja po izobraževalnih društvih kakor tudi poročila o delovanju posameznih društev.

Na sestanku voditeljev naših izobraževalnih društev, ki se je vršil meseca novembra v Ljubljani pa se je sklenilo, da bodi »Društvenik« v prihodnje res glasilo naše krščansko socialne organizacije.

Krepka je naša izobraževalna organizacija in močno rajširjena. A treba jo še bolj razširiti. Zato pa potrebuje svojega glasila, ki širi misel za organizacijo in izobraževalno delo, ki naj povspešuje stik med osrednjo zvezo in posameznimi društvi, posreduje medsebojno spoznavanje in občevanje med društvi in naj jih vspodbuja za izvrševanje njihove izobraževalne naloge. Kje bi bili mogli dobiti primernejše glasilo, kakor je »Društvenik«, ki se vsak mesec v toliko in toliko tisočih razširi po naši domovini!

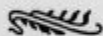
Da »Društvenik« spolnuje svojo nalogo, bo prinašal kratke sestavke o praktičnem društvenem delu, poročal bo o važnejših sklepih osrednje zveze, prinašal bo vesti o delovanju dekanjskih odborov in objavljaj bo poročila o prireditvah, veselnicah in predavanjih posameznih društev. Tako bo »Društvenik« nekako duševna vez med našimi društvi.

»Društvenik« pa bo služil tudi izobrazbi. Zato bo prinašal članke poučne vsebine in morda tudi kratke sestavke, ki se porabijo lahko za predavanja in govore.

Naj bi se torej voditelji naših društev res zavzeli za »Društvenik«, in naj bi z dopisi kakor tudi raznimi članki

pripomogli, da se list spopolni in da bo donášal članom naših društev res tiste duševne hrane, katera jim je primerna in potrebna! Le z združenimi močmi in združenim delom bomo dosegli, da bo »Društvenik« prinašal vedno točno in jasno sliko našega društvenega dela.

Na delo torej za »Društvenik«, za naše skupno društveno glasilo!

Naša armada.

Na d 30.000 nas je! Tako smo veseli vzkliknili, ko smo pregledali letošnji društveni koledarček. Nad 30.000 članov imajo naša izobraževalna društva po slovenski domovini. 30.000 članov, to je pač število, katerega smo lahko veseli, da, lahko smo ponosni nanje! 30.000 članov, to je pač močno krdelo, ki je polno poguma pripravljeno iti v boj za svetinje svojega naroda! 30.000 organiziranih Slovencev, pač lepo uvrščena armada, ki je pripravljena stati na braniku za rodno svojo zemljo! Na čelu tej mogočni armadi korakajo naši čili, krepki in pogumni Orli, katerih četa broji 2700 mož, a rezerva njihova (naraščaj) 1300 udov.

Ponosni smo lahko Slovenci na te lepe uspehe naše krščanskosocialne organizacije. Smelo trdimo, da ga ni naroda v Avstriji, ki bi se mogel ponášati s tako krasno organizacijo, kakor se ponáša lahko naš maloštevilčen slovenski narod. Ravno ta lepa in krasno uspela organizacija je dokaz, kako pouka željno, kako nadarjeno je naše ljudstvo. Ta organizacija, ki je razširjena med preprostim kmečkim in delavskim ljudstvom, je dokaz, da to ljudstvo hrepeni po omiki, izobrazbi in napredku.

Ta močna organizacija, v kateri je zbran cvet naših mož, mladeničev in deklet, pa nam tudi glasno govori, da

ni res, kar so nam domači nasprotniki tolikokrat očitali, da smo mi katoličani nasprotniki omike, da poneumljamo ljudstvo. Ta organizacija je nasprotno dokaz, kako verni katoliški Slovenci ljubijo svoj narod, kako dešajo za njegovo blaginjo in čast, za njegov razvoj in napredek. Ta naša lepa organizacija pa tudi osramoti naše domače nasprotnike, ki so se imeli za naprednjake, za edine predstavitelje omike in izobrazbe na slovenskih tleh. Poznali so narod, govorili o njegovem napredku in njegovi izobrazbi, a to le pri polnih časih v lepo donečih napitnicah, podrobnega dela za narodno izobrazbo pa niso poznali. In ko so naši ljudje ustanavljali izobraževalna društva, so se posmehovali temu, sramotili in zbadali one, ki so pristopali v izobraževalna društva in odvrčevali ljudi od njih. In danes? Danes pa je te naše nasprotnike strah pred napredujočo krščanskosocialno organizacijo in zato jo skušajo sami posnemati. Snujejo izobraževalna društva, napravili so zvezo izobraževalnih društev, priredili tudi v Celju poučni tečaj za voditelje teh društev. Naj delajo, naj se trudijo, toda njih organizacija nima trdne podlage, ker so zavrgli vsak ozir na verstvo.

Nam pa govori ta lepo uspela organizacija, da moramo iti naprej, naprej do še lepših uspehov. Kajti kdor ne napreduje, nazaduje. Mi Slovenci nočemo nikjer nazadovati, hočemo povsod le napredovati, napredovati tudi z izobraževalnim delom med našim ljudstvom. Dela je še obilo. Saj je še mnogo krajev po širni naši domovini, kjer še ni izobraževalnih društev, kamor treba zanesti misel za krščanskosocialno izobraževalno delo. Letošnji društveni koledarček nam izkazuje za Kranjsko (brez Vipave) 154 društev s 14.804 člani, za Vipavo 13 društev s 786 člani, za Goriško 55 društev s 5043 člani, za Koroško 27 društev s 1592 člani, za Štajersko 119 društev s 6574 člani, za Trst in okolico 12 društev s 647 čla-

ni, torej skupaj 382 društev z 29.446 člani. Vtem pa niso še vštet člani onih 62 društev, ki so prepozno poslali svoje letne izkaze. Lep račun imamo torej pred seboj. Toda s tem še ne smemo biti zadovoljni. Težiti moramo za tem, da se vedno bolj bližamo uresničenju želje, ki jo je izrazil II. slovenski katoliški shod, da naj bi imela vsaka slovenska župnija svoje izobraževalno društvo. Zato pa pojdemo tudi v tem letu naprej z izobraževalnim delom, pojdemo, da pomnožimo število članov, da jih organiziramo v močno armado, v kateri je vsak član kot vojak na svojem mestu, ki ve, za kaj se mu je boriti, ki ne pozna samo dela za vero in dom, ampak to delo tudi v resnici vrši!

Gradivo za govore

Pogansko pojmovanje dela.

V svetem pismu beremo, da je Bog ustvaril nebo in zemljo, živali in rastline in kot krono stvarstva človeka, ki mu je takorekoč daroval vse svetne dobrine, ga postavil nad vsemi stvarmi za kralja, gospodarja, lastnika. A teh stvari si človek ne pridobi brez dela, truda in skrbi. »Pečene, ljubček, pisčeta na svetu — nikomur niso — v grlo priletete,« poje naš največji pesnik Prešeren.

Neštevilne so dobrine na svetu, na zemlji in pod zemljo, v zraku in v vodi. Toda koliko je treba napora in potnih kapelj, da se spravijo kovine in premog iz temnega naročja zemlje na jasni, solnčni dan! Kako se poti in nopenja kmet na njivi, travniku, v gozdu, da preskrbi hrane sebi in svoji družini in si kaj prihrani za neprijetne dni slabe letine. In pogledimo v tovarne, kjer ropotajo stroji in se vrte kolesa, kjer tisoč in tisoč rok pridno dela, pogledimo v delavnice rokodelcev in obrtnikov, v hiše, kjer stoje ob ognjiščih skrbne gospodinje in dekle, v razne učilnice in priproste sobe učenjakov, kjer se dela naporno duševno delo! Potem moramo skoro reči, da je ves svet velikanska delavnica, kjer ljudje — če izvzamemo lenuhe in potepuhe, ki Bogu čas kradejo — neprestano delajo in počivajo in se krepčajo le zato, da so zmožni za novo delo. V širšem smislu so torej vsi ljudje delavci. Vendar je med posameznimi velik razloček: dobimo med ljudmi delavce, ki imajo večja ali manjša posestva, več ali manj lastnine, ki so premožni, da celo bogati, in dobimo delavce, ki nimajo drugega, kot svojih zdravih rok in zdravega razuma, katerih edini delež je delo, ki žive takorekoč — iz rok v usta.

Ako se vprašamo po pravni vrednosti, po dolžnosti do dela, tedaj dobimo na to vprašanje različen odgovor. Poganstvo in moderni svet drugače

pojmujeta delo in njegovo pravno vrednost, kot jo je pojmovalo in jo pojmuje krščanstvo. Oglejmo si nekoliko ta različna naziranja in pojmovanja dela v poganstvu, krščanstvu in v modernem svetu.

Najprej v poganstvu! Stari narodi, zlasti Grki in Rimljani, so imeli razvito slovstvo, znanost in umetnost: velike pesnike in pisatelje, modrijane, pravnike, govornike, kiparje in slikarje. Še dandanes črpajo iz njih znanstveniki in umetniki, zvedavi potniki obiskujejo Italijo, Grško, Pariz, kjer so shranjeni najlepši spomeniki, ki očarajo po svoji krasoti oko. Še dandanes se čudimo velikanskim egiptovskim piramidam, vitkim obeliskom, grškim templom, rimskim amfiteatrom itd. Tudi marsikatero lepo duševno lastnost zapazimo pri poganih. Tako so bili n. pr. Rimljani v prvi dobi svojega zgodovinskega razvoja hrabri, pošteni, nesebični. Posebno rodbina jim je bila tedaj še nekaj svetega. Zena je stala sicer socialno globoko pod možem, a v domači hiši, med rodbino, družino je uživala veliko prednosti. Spoštovali so jo otroci, bila jim je res mati, poklicana, da varuje svetost družine, vzgaja za državo hrabre in čile državljane in da čuva čistost in deviško čast svojih hčera. Kjer se je javno prikazala, so se ji umikali. Večkrat so plemenite rimske gospe prosili državniki in vplivni možje, da so molile k bogovom, če je bila domovina v nevarnosti. Zakonske žene, matere se ni smel dotakniti noben mož. Domače kreposti: zvestoba, čast, poštenost, čistost je cenil stari Rimljan kot državne kreposti in je kaznoval po zakonu strogo one, ki so jih omadeževali ali se pregrešili zoper nje. In sveti Avguštin pravi, da je Bog peplačal te čednosti rimske s tem, da je narodu podaril gospodarstvo in vladarstvo nad vsem svetom; neba niso zaslužile te kreposti, ker so izvirale iz svetnih nagibov. Toda pri tem ne smemo pozabiti na senčnate, žalostne strani poganstva: na neznosne socialne in družabne razmere, na pravni propad ljudstva, na hlapčevski jarem uboge žene in grozno stališče sužnjev. Sužnji so bili ravno delavci pri poganskih narodih. Zato je pač potrebno, da govorimo o njih, ki so izvrševali vsa težka telesna dela, potrebno je, da spoznamo početke suženjstva in plače sužnjev.

Sveto pismo in učeni raziskovalci pravijo in potrjujejo, da so bili ljudje v začetku vsi enaki. Toda to je trajalo le malo časa. O tem nam priča zgodovina starih očakov, ki so imeli veliko množico hlapcev, pa tudi zgodovina sploh in podobe starih Egipčanov, Asircev, Babiloncev in drugih narodov. Suženjstvo se je razvilo zlasti v onih državah in državicah, kjer so vladali tirani, despotje ali samodržci, ki so imeli vso oblast v svojih rokah. Ljudstvo jih je imelo za nekaka višja bitja, ki morejo ravnati s svojimi podložniki, kakor se jim poljubi. Drugi vzroki suženjstva so bile vedne vojske, ropi po

cestah in po gozdovih ter na morju. Če je zmagovalc vjel v vojski premagane vojake ali mirne prebivalce, jih je smel po svoji volji umoriti ali zasužnjiti. Da jih je pa rajši zasužnjil, se razume samoobsebi, ker jih je lahko lahko za svoje posle in potrebe ali jih pa prodal. Kupčija s sužnji se je pričela jako zgodaj. Tako vemo o starih Feničanih, da so tržili po vsem vzhodu in Sredozemskem morju s sužnji kakor v srednjem veku Arabci. Bolj kot početki suženjstva nas zanima usoda, ki je tlačila sužnje.

Poganstvo je smatralo delo kot kazen in sramoto. Tako je tudi mislilo o delavcih, t. j. o sužnjih. Ti so mu bili izvrhek človeštva, nekaj grdega in ostudnega. Svoboden državljan je štel delo za sramoto. Pečal se je le z državnimi zadevami, hodil je na trg poslušat govornike in se izprehajal, hodil je v sodne dvorane in se udeleževal ljudskih shodov ali zborovanj ali se pa pečal z umetnostjo in znanostjo. Telesna dela pa, kakor jih opravljajo rokodelci, obrtniki, kmetje in težaki, je prepuščal sužnjem, katerih ni cenil mnogo višje kakor navadno živino. Sužnji niso imeli nobenih pravic, ampak le dolžnosti. Bili so popolnoma odvisni od gospodove volje. Imeli niso niti svobode, niti lastnine, gospodarjem so služili pogosto kakor igrača. Njih usoda je bila torej skrajno žalostna.

Omenim naj le par primerov. Egipčani so imeli tlako, ki je bila skoro popolnoma podobna suženjstvu. Znano je, da so morali Izraelci mnogo pretrpeti v deželi Gosen, kjer jih je stiskal Faraon in silil delati najtežja dela. Tiste velikanske piramide, ki so sezidane iz mogočnih skal in visoke čez 100 metrov in kamor so pokopavali kralje, so sezidale žuljave roke sužnjev in Izraelcev. Znano je tudi, koliko je pretrpelo izraelsko ljudstvo v babilonski in asirski sužnjosti.

Niti najbolj izobraženi narodi v poganski dobi, Grki in Rimljani, se niso mogli povspeti do tega, da bi smatrali človeka - sužnja za umsko bitje. Pri Grkih, in sicer Špartancih, je Lykurg uredil položaj sužnjev okoli leta 810 pr. Kr. r. Po njegovih postavah niso imeli sužnji nobenih pravic. Vendar jih gospodar ni mogel prodati, podariti, usmrtiti ali izpustiti, ker je to smela storiti le država. Špartanski suženj je moral dati gospodarju polovico tega, kar je pridelal. V vojski je imel vsak Špartanec sedem do osem sužnjev. Na ladjah so služili kot veslarji. Pri Atenicah je uredil razmere sužnjev modri Solon. Meščane ali državljane je razdelil v štiri vrste. V zadnji vrsti so bili težaki sužnji. Bili so davka prosti, a doseči niso mogli nobene višje službe. Štiri petine vsega prebivalstva je bilo sužnjev, in vsak mesec je bil tržni dan za sužnje.

Rimljani so smatrali sužnja za »rodje, ki ima dušo«. Rimski suženj je bil brez pravice in zaščite. Po rimskem pravu je bil suženj bitje nižje vrste

ste. Otroci sužnjev so bili gospodarjeva last; smel jih je prodati, da, celo umoriti. Sploh je bilo rodbinsko življenje sužnjev jako žalostno. Brez gospodarjevega dovoljenja se niso mogli poročiti. In gospodar je ravnal z deco, z materjo in očetom, kakor se mu je ljubilo. Sužnja je lahko ubil in ni ga zadela druga kazen, kakor ta, da je imel enega sužnja manj. Usmiljenje imeti s sužnjem je bilo Rimljanom slabost. Neki znameniti rimski mož je dejal: »Tri stvari potrebujemo, da se okoristimo s posestvom, prva stvar je — plug, drugo so — voli in konji in tretja je — suženj.«

V Rimu je bil javni trg za kupčijo s sužnji. Vsak suženj je imel na glavi venec in okoli vratu tablico, na kateri so bile napisane njegove prednosti in slabosti.

Ravnanje s sužnji je bilo grdo in surovo. To se je posebno pokazalo, ko se je razvil v rimski državi kapitalizem, ko so zavladali v Rimu cesarji in so nekateri bogataši dobili v last premoženje cele države in se je začelo razkošno, mehkužno in pohotno življenje. Sužnje so bičali, morili, jih mečali v amfiteatrih zverinam, jih križali na razne načine in jih mučili. Neki Rimljan je metal sužnje ribam-grujem, ker so mu bolj dišale, če so žrle človeško meso. Neki drugi Rimljan je dal sužnja križati, ker mu je prehitro ubil prasca. Pri pojedinah so se morali sužnji zadržati zelo mirno. Niso smeli premikati ustnic, niti kašljati, kihati še celo ne. Če se je zgodilo kaj takega, jih je gospodar grozno kaznoval. Velikokrat je gospodar zabaval svoje goste s tem, da je dal sužnje bičati do krvi. Cesar Avgust je obesil sužnja, ker mu je pojedel prepelico. V času cesarja Neron, okrog leta 60 p. Kr. r., se je zgodilo, da je neki suženj umoril svojega gospodarja. Ker ga niso mogli dobiti, je rimski senat sklenil umoriti vseh 400 sužnjev, ki jih je imel dotični gospodar. Ljudstvo se je uprlo zoper to naredbo. A senat je ostal neizprosno. Vseh 400 sužnjev je izgubilo življenje. Rimske gospe so imele ostre železne puščice v rokah, ko so jih napravljale sužnje in jim natikale na glavo napačne, ponarejene lase in jim krasile obraze s šminko. S tisto puščico so zbadale sužnje, če jim niso storile kaj po godu. In pogosto so delale to iz hudobije, da so se razveseljevale nad krvjo in solzami uboge sužnje, ki se ni smela in mogla nikjer pritožiti. To se je godilo še v petem stoletju po Kristusu. Sveti Janez Zlatoust pravi, da so se v mnogih hišah čuli klici razjarjenih gospodinj obenem z obupnim vpitjem suženj. Rimski pesnik Juvenal piše nekje, da je ukazala gosa svojemu možu: »Pribij sužnja na križ!« Mož jo vpraša: »S čim je zaslužil to smrt? Kdo priča proti njemu? Kdo ga toži?« »Ti norec,« odgovori gospa, »ali je suženj človek? Ničesar ni storil hudega, toda jaz hočem, da umre, jaz zapovedujem. Moja volja je zadosten vzrok.«

Če je suženj zbolel, so ga poslali na otok reke Tibere, da so ga požrle živali.

Rimljani so rabili sužnje za vse mogoče službe. Obdelovali so kot težaki polje, bili so kuharji, raznašalci pisem, hlapci, učitelji znanosti in umetnosti, čuvaji pri vratih, kjer so stali privezani kot psi. Hrano so imeli slabo in nezadostno. Le tuintam se je dobil kak gospodar, ki jim je dajal boljše hrano, ker je izprevidel, da mu bodo potem več in bolje delali. Stanovali so v podzemeljskih luknjah in prostorih.

Najgrše je pa bilo postopanje s sužnji pri gladijatorskih igrah. V velikanskih cirkusih in amfiteatrih so se morali ti gladijatorji sužnji boriti z divjimi zvermi ali pa sami med seboj, kjer jih je izgubilo življenje na tisoča. Krvoželjno rimsko ljudstvo je pa gledalo z veseljem te grozne boje in mesarjenje. Velike mase lačnih in pohotnih so se napajale ob pogledu na človeško gorje in kri. Zato so pa morali biti ti cirkusi in amfiteatri ogromni. Še danes se čudimo njih velikosti. V amfiteater v Veroni je šlo do 22.000 ljudi, v kolosej v Rimu 80.000, v Avgustov cirkus do 150.000, v Neronov pa celo 260.000.

V teh bojih v cirkusih in amfiteatrih je nastopilo včasih velikausko število sužnjev. Vojskovodje in cesarji so si hoteli nakloniti ljudstvo zase. Zato so mu prirejali take igre, po katerih je hrepenelo noč in dan. Tako je največji rimski vojskovodja Cezar ukazal nastopiti 320 parom sužnjev, cesar Trajan celo 2000 parom.

Število sužnjev je bilo zelo veliko; to ne samo v Rimu, ampak povsod v starem poganskem svetu. Včasih so se mogočni državniki bali njih moči, bali so se, da se ne bi združili in uprli. Zato so dali pogosto pomoriti otroke sužnjev ali so jih pa darovali bogovom. Tako so n. pr. delali na določene dni Feničani in Kartazani. Kako je dal Faraon pomoriti izraelske novorojenčke, je iz svetega pisma znano. Posebno veliko je pa bilo sužnjev v Rimu in sploh po Italiji, kjer so imeli rimski bogataši ali patriciji svoja posestva, hiše in vile. Bogatejši Rimljani so imeli 10.000 do 20.000 sužnjev. Za Avgusta sta bili skoro dve tretjini vsega prebivalstva v suženjstvu. In prvi rimski pesnik Horac pravi, da vsak premožen človek mora imeti najmanj deset sužnjev.

Strašna je bila usoda sužnjev delavcev v starem veku. In razumljivo je, da so se sužnji uprli vsled neznosnih razmer, da bi si zboljšali bedno stanje. O takem velikem uporu beremo v spartanski zgodovini, kjer so se uprli helotje, t. j. sužnji težaki, ki so obdelovali polja bogatim Spartancem, da so se ti nemoteno pečali z državnimi posli in vojsko. O drugem takem velikem uporu ali puntu beremo v zgodovini pri Rimljanih. Leta 135 pr. Kr. r. se je zbralo v Siciliji do 200.000 sužnjev, ki so se polastili otoka. Na Siciliji je bilo namreč posebno veliko sužnjev, ker je

bil skoro cel otok v rokah par bogatih rodbin, ki so imele ogromne množice sužnjev, da so obdelovali polje. Toda ta upor se je kmalu zadušil in za strah vsem upornikom so pribili vojaki na veliki cesti iz mesta Kapue do Rima okrog 6000 sužnjev na križ. O tretjem takem uporu beremo tudi v rimski zgodovini. Ta punt je nastal leta 73 pr. Kr. r. pod vodstvom nekega Spartaka, ki je bil dober vojskovodja. Takrat se je razširila vstaja po vsej Italiji in Rim se je tresel pred suženjsko vojsko. Rimljani so morali poklicati svojega vojskovodja Krasa iz Azije domov, da je upokoril in premagal sužnje.

Ze iz tega torej spoznamo, kako je pojmovalo poganstvo delo, kako je zaničevalo delavca sužnja in mu ni privoščilo niti najnavadnejših pravic glede osebne svobode, zaslužka in plačila. Toda tudi razsvitljeni poganski duhoviti, rimski in grški modrijani se niso povspeli do boljšega naziranja o delu in pravicah sužnja. Ciceron, Platon, Aristotel so sramotili delo in povdarjali, da naravni zakon zahteva, da je nekaj ljudi zaslužjenih. Aristotel pravi o sužnju, da je le oduševljeno orodje, čegar vrednost merimo po njegovi porabnosti. Rimski državnik Katon uči gospodarja, naj proda sužnja na stara leta: »Bodi dober gospodar! Prodaj svojega konja in sužnja, če sta že stara!« Tako so torej mislili in govorili veliki stari misleci, tako žalostno je bilo stanje delavca sužnja, dokler ni posvetila luč krščanstva od vzhoda iz male Judeje.

Društveni voditelj

Društvena kronika.

Koncem leta pogleda vsak dober trgovec svoje poslovne knjige, hotoč vedeti, kaj je prejel, kaj izdal v preteklem letu in kako stoji s svojo trgovino. Tudi društva napravljajo svoje letne obračune in spravijo svoje knjige v red. Pri občnem zboru se potem poroča o društvenem delovanju in važnejših dogodkih, ki so se pripetili v društvu. Ti dogodki se navadno omenjajo le toliko, kolikor se jih spominja dotični poročevalec, kajti večina izobraževalnih društev nima knjige, v katero bi se vpisovali važnejši dogodki, ki se pripete v društvu, nimajo namreč društvene kronike.

Ponekod zapisujejo vse stvari v sejni zapisnik, a opisujejo se preveč obširno, da je pregled precej otežkočen, ker so zabeležena cela poročila.

Za društveno kroniko nam služi mala knjiga ali zvezek. Vanjo se vpisujejo po vrsti vsi važni dogodki v obliki kratkih biležk ali zaznamb. V taki knjižici ali v zvezku se pusti na strani kakor navadno pri šolskih zvezkih prazen rob. Na rob se zapiše datum, to je čas, kdaj se je izvršil kak dogodek. Do-

godek sam pa se kratko vpiše poleg datuma v knjigo na glavni del dotične strani. N. pr. kje je bilo predavanje o Jugoslovanski strokovni zvezi 6. januarja t. l. Na rob se zapiše:

6. januarja 1910 ob 3. uri pop. predavanje o Jugoslovanski strokovni zvezi, predaval I. I., udeležencev 70.

Da se vsi važnejši dogodki o društvenem delovanju vpišejo v društveno kroniko, je za društvo samo velikega pomena.

Vsakemu društvu mora biti ležeče na tem, da ve tudi v poznejših letih, kaj in kako se je delalo prej. To pa se najde v društveni kroniki. Vsako društvo mora želeti, da se odpravijo prejšnje napake in da gre društvo ono pot, ki vodi do lepih uspehov. Pogosto je čuti tožbo, da se udje preveč menjavajo, da vsled tega trpi društvo, ker društveno delo zastane ali pa celo poneha, treba vedno znova začenjati. Društvena kronika pa daje društvu življenju stalnost in omogočuje na podlagi prejšnjega in sedanjega dela delo nadaljevati. Na podlagi društvene kronike se napravi prav lahko letno poročilo za občne zборе, kakor tudi poročilo za osrednjo Zvezo. Naj bi društva vodila res društveno kroniko!

Odborove seje.

Marsikje se pri odborovih sejah veliko govori, napravi mnogo načrtov, a izpelje se le malo stvari. Kaj je temu vzrok? Gotovo to, da seje niso prav pripravljene in ne dobro vojene. Kajti če tega ni, potem so seje odborove nekaka shajališča za zabavo oziroma za prazna pomenkovanja.

Za sejo je treba priprave. Treba je premisliti in določiti, o čem se bo obravnavalo pri seji in kaj sklepalo, da ni pri seji sami treba še-le premišljati, o čem naj bi se govorilo. Če se vabi odborove člane pismeno k seji kaže, da se jim naznani tudi spored seje. Morebitne predloge je treba v določenem času pred sejo naznaniti predsedniku. To zahteva že red sam.

Treba pa je reda tudi pri odborovih sejah. Strogo se je držati določenega dnevnega reda in parlamentarnih običajev. Vsako točko dnevnega reda je posebej obdelavati, kar ne spada k stvari, o tem naj se ne govori, razne opazke in zasebne pogovore je treba strogo zabraniti. Kdor želi govoriti, mora se oglašiti pri predsedniku za besedo. Kjer se tega ne drže, tam govore vse vprek in tako mine čas, ne da bi se kaj pametnega posvetovali, ne da bi kaj koristnega sklenili. Le če se strogo drži red pri sejah in se vrše po parlamentarnih običajih, potem so seje res koristne, kajti posvetuje se in sklene marsikaj dobrega v veliko krajšem času, kakor pa če go-

vore vsi vprek in se pogovarjajo o vseh mogočih stvareh.

Odborove seje, ki se vrše po strogo določenem redu, so, rekel bi, nekaka šola, kjer se uče odborniki, kako je voditi shode, razgovore itd.

Kjer pa so v društvi različni odseki, imajo ti navadno tudi svoje seje. K tem sejam naj zahajajo tudi člani odbora, najboljše je pa, da imajo vodstvo odsekov društveni odborniki sami. Vedno je gledati na to, da so odseki v tesni zvezi z društvom, oziroma da so voditelji odsekov v najožjem stiku z društvenim odborom, če tega ni, potem jame pešati celo društvo.

Društveno sloustvo

Društveni koledarček za leto 1910. je izšel za božične praznike in se je razposlal vsem tistim, ki so se na poziv o pravem času odzvali in ga naročili. Ker se ga je vsled izkušenj zadnjih let le toliko dalo natisniti, kolikor se je naročnikov oglasilo, je zaloga pošla in ž njim ni mogoče več postreči. Koledarček prinaša poročili obeh skupščin, one S. K. S. Z. v Ljubljani in v Št. Jakobu na Koroškem. Iz teh poročil je razvidno vse obsežno delo na društvenem polju po Slovenskem. Seznam društev pa prinaša pregled vseh društev po številu, a tudi statistiko raznovrstnega notranjega društvenega dela posameznih društev. Kranjska društva najdemo prvič razdeljena po dekanijah. Vsled nove organizacije dekanjskih odborov je to najprimernejša razdelitev. — Vseh društev je skupaj 382, in sicer na Kranjskem 154, na Vipavskem 13, na Goriškem 55, na Koroškem 27, na Štajerskem 119 in na Tržaškem 12. — Končno prinaša koledarček tudi pregled delovanja Zveze Orlov v pretečenem letu. Odsekov je bilo na Kranjskem 69, na Goriškem 15, v Trstu 1, na Štajerskem 8 in na Koroškem 1. Skupaj 94.

Ljudskih iger 12. snopič je ravnokar izšel ter obsega sledeče jako porabne igre: 1. za samo moške uloge: »Izgubljeni sin«, svetopisemska žaloigra v petih dejanjih. — »Vječi«, burka iz vojaškega življenja v enem dejanju. — »Pastirci in kralji«, božična igra s petjem v treh dejanjih. — 2. Za samo ženske uloge: »Ljudmila«, igrokaz v petih dejanjih. — »Planšarica«, šaljev prizor s planin. — Pred nedolгим časom je izšel 11. snopič. Obsega: 1. s samo moškimi ulogami sledeči igri: »Repositev«, čarobna igra v petih dejanjih. — »Prepirljiva sosed«, burka v enem dejanju. — 2. S samo ženskimi ulogami: »Večna mladost in večna lepota«, igrokaz v treh dejanjih. — Snopiči se dobivajo v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani, cena za vsak snopič je 80 vinarjev.

Mladenci na plani! O tem lepem spisu, ki je namenjen našim mladencem, smo v »Domoljubu« že povedali svoje mnenje. Danes iznova ponavljamo: nobenega slovenskega mladenciča ne bi smelo biti, ki ni prebral te knjižice! Pa je tudi cena tako nizka, da si jo lahko omisli vsak mladenič, namreč samo 20 vinarjev izvod. — Na to knjižico opozarjamo tudi vse prijatelje naše mladine: Boljše ne morete pospešiti mladeniškega gibanja, kakor če v množini razširite to brošurico med mladenci! Dobiva se v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani po 20 vinarjev izvod, v več izvodih naročena, pa tudi ceneje.

Poslovne knjige za »Čebelico«: Blagajniška knjiga, vezana 4 K 90 vin. — Knjiga vlagateljev, vezana 9 K, mala 4 K 80 vin. — Glavnica knjiga, lega 60 vin. — Hranilna knjižica, izvod 10 vin. (100 izvodov 8 kron), kart. izvod 25 vin.

Poslovne knjige za izobraževalna društva: Blagajnikova knjiga, vezana 8 K 50 vin. — Knjižničarjeva knjiga, vezana 8 K 50 vin. — Tajnikova knjiga, vezana 8 K 50 vin. — Pravila za izobraževalna društva, izvod 10 vin. — Zapisnik članov za izobraževalna in podobna društva, ki mesečno pobirajo prispevke svojih članov, lega 60 vin.

Poslovne knjige za telovadna društva: Statistika za telovadno odseke, mehko vezana 80 vin. — Snopič kuponov za mesečno pobiranje članarine (50 kuponov) 40 vin. Vse tiskovine se dobe v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

Društveni vestnik

S. K. S. Z.

Vsa naša izobraževalna društva prosimo, da se ozirajo na sledeče naše želje:

1. Občni zbor naj imajo vsaj do konca meseca marca. Na občnem zboru naj se članom poda jasna slika o društvenem delu v minolem letu in v predavanju, ki naj bo združeno z občnim zborom, naj se navdušuje člane za zvestobo do društva in za agitacijo za društvo. Gledati je na to, da se občni zbor naznani vsem članom, da se ga morejo udeležiti.

2. Popolno statistiko naj pripravi tajnik, in sicer koliko članov je imelo društvo koncem leta, koliko je bilo predavanj, veselic, izletov, koliko knjig šteje knjižnica, koliko se je knjig izposodilo, koliko in katere časopise prebirajo člani, ima li društvo odseke in morda poučne tečaje. Saj dobra natančna statistika podaja pregled o delovanju društvene organizacije, o njenem napredovanju ali nazadovanju.

kaže, kje so pomanjkljivosti in kako jih je odpraviti. To statistiko bo do konca marca priposlati S. K. S. Z. v Ljubljani, ki razpošlje začetka prihodnjega meseca vsem društvom vprašalne pole.

3. Vsa društva nujno prosimo, da do konca marca plačajo članarino S. K. S. Z. Za vsakega uda znaša letni prispevek osrednji zvezi 10 vinarjev.

Dekanijski odbori.

Odbor za idrijsko dekanijo.

Odbor se je sestavil na sestanku izobraževalnih društev idrijske dekanije dne 19. novembra l. l. Predsednik je: Josip Novak, c. kr. učitelj v Idriji, podpredsednik: Ivan Mrak, župni upravitelj iz Spodnje Idrije, blagajnik: Fr. Tratnik, nadučitelj v Crnem vrhu, tajnik: Karl Treven, odbornik: Pavel Perko, kaplan v Žireh.

Sprejel se je z malimi izpremembami poslovnik za dekanijske odbore, ki ga je svoječasno objavil »Društvenik«. Določilo se je, da se odborove seje vrše ob četrtkih; prispevek za dekanijski odbor znaša 5 K, ki se pa zviša po številu društvenih članov; društvene prireditve naj bi se pri bližnjih društvih ne vršile isti dan; društva naj bi si izposojala gledališko garderobo in skrbelo naj bi se za primeren pouk pevovodjem.

Za mesec december so bile odboru prijavljene sledeče prireditve:

»Katoliška delavska družba v Idriji«:

5. decembra: Miklavžev večer.

26. decembra: Božična veselica s petjem, igro in božičnim drevcem.

31. decembra: Silvestrov večer.

»Katoliško slovensko izobraževalno društvo v Spodnji Idriji«:

12. decembra: Društveni večer.

»Kat. slov. izobraževalno društvo v Žirih«:

31. decembra: Silvestrov večer.

Druga seja dekanijskega odbora je bila 28. decembra l. l. v Spodnji Idriji. Na dnevnem redu je bil razgovor o načrtu za medsebojno izposojevanje gledališke garderobe, ki se je soglasno sprejel. Dalje se je določilo, da naj ima vsako društvo vsak mesec predavanje; sosednja društva naj nimajo predavanj isti dan. Za predavanja naj se govorniki menjavajo.

Odbor za postojnsko dekanijo.

Ustanovil se je ta odbor 2. januarja t. l. na sestanku izobraževalnih društev v Postojni. Odbor je sledeči:

Predsednik: Leopold Perme, kaplan v Postojni, tajnik: Anton Mekinda ml., iz Postojne, blagajnik: Bernard Pirnat iz Št. Petra, odbornika: Anton Šifrar, kaplan in Ivan Zelen, trzovec iz Senožeč.

Dopisli.

Borovnica. Na shodu voditeljev izobraževalnih društev v Ljubljani, je profesor Jarc v razpravi »O predavanjih v naših izobraževalnih društvih« povdarjal, da bi predavanja postala bolj zanimiva, in tudi izobraževalno delo po naših društvih bi se zelo poživilo, ako bi tudi naša društva imela »skioptikon«. Ako si ne bi moglo vsako društvo omisliti svoj aparat, naj bi vsaj vsaka dekanija imela po enega. — Zastopnik našega izobraževalnega društva je z veseljem povedal zbranim, da si je naše izobraževalno društvo že naročilo skioptikon, in s tem je naše društvo — vsaj kolikor nam je znano — prvo med našimi društvi na deželi, ki ima svoj lastni aparat. Gotovo bodo tudi druga društva isto storila; na Nemškem ni skoraj društva, ki ne bi imelo skioptikona. Povdarjalo se je, da je premalo predavanj po naših društvih, a morda preveč drugih prireditev; ni predavanj, ker ni predavateljev, a s skioptikomom lahko predava vsakdo o najrazličnejših podučnih snoveh. — Slike bomo morali za sedaj — žal — dobivati z Nemškega za malo odškodnino; pravim žal, ker domačih še nimamo, a smemo upati, da se bomo tudi tukaj kmalu postavili na lastne noge. O tem se je tudi govorilo na sestanku; in ko bode več društev imelo svoj skioptikon, tedaj bode tudi naša S. K. S. Z. začela misliti na lastno zalogo slik naših slovenskih krajev, da bi naši ljudje spoznali svojo lepo domovino, spoznali tudi predivne kraje svojih obmejnih bratov; tedaj bi se tudi več žrtvovalo za njih in narodna zavest slovenskega naroda bi se poživila. Na delo! — V nedeljo, 2. januarja, smo se zbrali v obilnem številu v našem »Domu«, da prisostvujemo prvič predavanju s skioptičnimi slikami. Zgledali smo na platnu kralja alkohola, videli na slikah gorje, ki ga on povzroča v naših družinah, zgražali se nad žrtvami, ki jih on mori dan na dan in napovedali smo mu odločen boj! Lepe in zanimive so bile slike, a še bolj zanimivo je bilo predavanje g. S. Ravnikarja, ki nas je z navdušenimi besedami vabil na sveto vojsko. Hvala mu, njegov trud ni bil zastoj; takoj po predavanju se jih je nekaj zapisalo med abstinente. O, da bi kmalu ves slovenski narod spoznal, da je to njegov največji sovražnik.

Selca. Občni zbor kat. slov. izobraževalnega društva v Selcih je bil na dan sv. Štefana. Iz predsednikovega in tajnikovega poročila posnemamo, da je imelo društvo v prvem letu svojega obstoja 163 članov; šest jih je izstopilo, trije so bili izključeni. Odbor je imel 7 sej. Predavanj je bilo 9. Predavali so: prof. Jarc, okrožni zdravnik dr. Hubad, dr. Pogačnik, Jeločnik, Klemenčič, dr. Krek (trikrat), Kepec, Rožnik. Predavanj se jih je udeležilo povprečno okrog 190. Predstave so bile 4 in eno zabavno popoldne samo za člane. Blagajnik po-

roča, da je bilo skupnih dohodkov 1380 kron 12 vin., med temi članarine 448 K 58 vin., dohodkov od iger je bilo 644 K 73 vin.; stroškov 3133 K 8 vin., med temi za knjige 322 K 33 vin., oder 1405 kron 20 vin., omare, mize in stoli 680 K 32 vin. Knjižničar poroča, da je v knjižnici 270 knjig; obiskovalo je knjižnico 107 članov, izposodilo se je 1010 knjig; Knjižnico so uredili dijaki. Za ženske vloge pri igran je skrbela gdčna. učiteljica Ema Pečé. Živahno življenje, ki je bilo med letom v društvu, je pokazalo, kako je bilo društvo potrebno. Največ je do tega pripomogla prostrana dvorana in knjižnica. Nekaj dela so prevzele Marijine družbe, ki v tako obširni fari zadevajo večje število; zlasti skrb za izseljence, protialkoholno gibanje, agitacijo za časopisje. — Predsednikovemu pozivu, naj člani na občnem zboru odkrito povedo svoje mnenje o dosedanem delovanju v društvu in kaj primernega nasvetujejo, so se udje dobro odzvali. Živahen je bil razgovor glede tiskanih vabil za igre in glede kupovanja novih knjig in izposojevanja. Znaprej treba še več agitacije, posebno za predavanja. V novi odbor so bili izvoljeni: predsednik Jan. Kepec; podpredsednik Janez Rant; tajnik Fr. Sparovec; tajnika namestnik Fr. Lotrič; blagajnik Jož. Megušar; blagajnika namestnik Fr. Gortnar; knjižničar Jan. Leben; knjižničarja namestnica Marija Pfajfar.

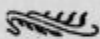
Turški križ. Selško izobraževalno društvo je na novega leta dan in takoj zopet v nedeljo, obakrat ob natlačeno polni prostorni dvorani postavilo na oder igro izpod peresa domačina dr. Kreka, vzeto iz domače zgodovine, samo s svojimi domačimi močmi. Oh strmi poti, ki drži s Petrovega brda, meja selške občine in kranjske dežele, Podbrdo, stoji visoka skala; vanjo je vklesan preprost križ. Ljudstvo poroča, da je Turek prišel do tod, dalje pa ni mogel. Ob tem starem izročilu se spleta igra. V hribih na selški plati stoji premožna kmečka hiša. Njeni prebivalci so se preselili iz doline, ker jim je Turek požgal dom, ubil mater, odpeljal šestletnega sinka. Igra pričinja par dni po očetovi smrti. Edinica Uršula s svojo teto gospodari na domu. Bračji ne gre iz spomina. V polspanju vidi prikazen: Božja Mati ji dene v roko belo zastavo s Marijinim imenom in jo zagotovi, da bo rešila brata. Sama se zaobljubi, da se ne omoži, dokler tega ne doseže. Zato odžene snubače; zlasti pa izgrda zapodi luteranskega pridigarja, ki se je ravno takrat potikal po ondotnih krajih. Turška četa prav tedaj pridivja do Podbrda. Tam počiva. Luterski pridigar se ji vdinja za vodnika na selško stran; za plačilo dobi obljubo, da mu vjamejo Uršulo. Ribniški rešetar, ki so ga bili Turki vjezi, sliši vse to, uide in pove na Uršulinem domu, kaj jim preti. Uršula brž razpošlje sele in tudi sama gre takoj v dolino klicat na boj. Ljudstvo se vname in drugo noč se že zbirajo od vseh strani,

godek sam ^{pa} se kratko vpiše poleg datuma v knjigo na glavni del dotične strani. N. pr. kje je bilo predavanje o Jugoslovanski strokovni zvezi 6. januarja t. l. Na rob se zapiše:

6. januarja 1910 | ob 3. uri pop. predavanje
o Jugoslovanski strokovni
zvezi, predaval I. I., ude-
ležencev 70.

Da se vsi važnejši dogodki o društvenem delovanju vpišejo v društveno kroniko, je za društvo samo velikega pomena.

Vsakemu društvu mora biti ležeče na tem, da ve tudi v poznejših letih, kaj in kako se je delalo prej. To pa se najde v društveni kroniki. Vsako društvo mora želeči, da se odpravijo prejšnje napake in da gre društvo ono pot, ki vodi do lepih uspehov. Pogosto je čuti tožbo, da se udje preveč menjavajo, da vsled tega trpi društvo, ker društveno delo zastane ali pa celo poneha, treba vedno znova začeti. Društvena kronika pa daje društvu življenju stalnost in omogočuje na podlagi prejšnjega in sedanjega dela delo nadaljevati. Na podlagi društvene kronike se napravi prav lahko letno poročilo za občne zборе, kakor tudi poročilo za osrednjo Zvezo. Naj bi društva vodila res društveno kroniko!

Odborove seje.

Marsikje se pri odborovih sejah veliko govori, napravi mnogo načrtov, a izpelje se le malo stvari. Kaj je temu vzrok? Gotovo to, da seje niso prav pripravljene in ne dobro vojene. Kajti če tega ni, potem so seje odborove nekaka shajališča za zabavo oziroma za prazna pomenkovanja.

Za sejo je treba priprave. Treba je premisliti in določiti, o čem se bo obravnavalo pri seji in kaj sklepalo, da ni pri seji sami treba še-le preišljati, o čem naj bi se govorilo. Če se vabi odborove člane pismeno k seji kaže, da se jim naznani tudi spored seje. Morebitne predloge je treba v določenem času pred sejo naznani predsedniku. To zahteva že red sam.

Treba pa je reda tudi pri odborovih sejah. Strogo se je držati določenega dnevnega reda in parlamentarnih običajev. Vsako točko dnevnega reda je posebej obdelavati, kar ne spada k stvari, o tem naj se ne govori, razne opazke in zasebne pogovore je treba strogo zabraniti. Kdor želi govoriti, mora se oglasiti pri predsedniku za besedo. Kjer se tega ne drže, tam govore vse vprek in tako mine čas, ne da bi se kaj pametnega posvetovali, ne da bi kaj koristnega sklenili. Le če se strogo drži red pri sejah in se vrše po parlamentarnih običajih, potem so seje res koristne, kajti posvetuje se in sklene marsikaj dobrega v veliko krajšem času, kakor pa če go-

vore vsi vprek in se pogovarjajo o vseh mogočih stvareh.

Odborove seje, ki se vrše po strogo določenem redu, so, rekel bi, nekaka šola, kjer se uče odborniki, kako je voditi shode, razgovore itd.

Kjer pa so v društvi različni odseki, imajo ti navadno tudi svoje seje. K tem sejam naj zahajajo tudi člani odbora, najboljšje je pa, da imajo vodstvo odsekov društveni odborniki sami. Vedno je gledati na to, da so odseki v tesni zvezi z društvom, oziroma da so voditelji odsekov v najožjem stiku z društvenim odborom, če tega ni, potem jame pešati celo društvo.

Društveno sloustvo

Društveni koledarček za leto 1910. je izšel za božične praznike in se je razposlal vsem tistim, ki so se na poziv o pravem času odzvali in ga naročili. Ker se ga je vsled izkušnje zadnjih let le toliko dalo natisniti, kolikor se je naročnikov oglasilo, je zaloga pošla in ž njim ni mogoče več postreči. Koledarček prinaša poročila obeh skupščin, one S. K. S. Z. v Ljubljani in v Št. Jakobu na Koroškem. Iz teh poročil je razvidno vse obsežno delo na društvenem polju po Slovenskem. Seznam društev pa prinaša pregled vseh društev po številu, a tudi statistiko raznovrstnega notranjega društvenega dela posameznih društev. Kranjska društva najdemo prvič razdeljena po dekanijah. Vsled nove organizacije dekanjskih odborov je to najprimernejša razdelitev. — Vseh društev je skupaj 382, in sicer na Kranjskem 154, na Vipavskem 13, na Goriškem 55, na Koroškem 27, na Štajerskem 119 in na Tržaškem 12. — Končno prinaša koledarček tudi pregled delovanja Zveze Orlov v pretečenem letu. Odsekov je bilo na Kranjskem 69, na Goriškem 15, v Trstu 1, na Štajerskem 8 in na Koroškem 1. Skupaj 94.

Ljudskih iger 12. snopič je ravnokar izšel ter obsega sledeče jako porabne igre: 1. za samo moške uloge: »Izgubljeni sin«, svetopisemska žaloigra v petih dejanjih. — »V je čič«, burka iz vojaškega življenja v enem dejanju. — »Pastirci in kralji«, božična igra s petjem v treh dejanjih. — 2. Za samo ženske uloge: »Ljudmila«, igrokaz v petih dejanjih. — »Planšarica«, šaljiv prizor s planin. — Pred nedolгим časom je izšel 11. snopič. Obsega: 1. s samo moškimi ulogami sledeči igri: »Repositev«, čarobna igra v petih dejanjih. — »Prepirljiva sosedica«, burka v enem dejanju. — 2. S samo ženskimi ulogami: »Večna mladost in večna lepota«, igrokaz v treh dejanjih. — Snopiči se dobivajo v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani, cena za vsak snopič je 80 vinarjev.

Mladenci na plani O tem lepem spisu, ki je namenjen našim mladencem, smo v »Domoljubu« že povedali svoje mnenje. Danes iznova ponavljamo: nobenega slovenskega mladenciča ne bi smelo biti, ki ni prebral te knjižice! Pa je tudi cena tako nizka, da si jo lahko omisli vsak mladenič, namreč samo 20 vinarjev izvod. — Na to knjižico opozarjamo tudi vse prijatelje naše mladine: Boljše ne morete pospešiti mladeniškega gibanja, kakor če v množini razširite to brošurico med mladenci! Dobiva se v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani po 20 vinarjev izvod, v več izvodih naročena, pa tudi ceneje.

Poslovne knjige za »čebelic«: Blagajniška knjiga, vezana 4 K 90 vin. — Knjiga vlagateljev, vezana 9 K, mala 4 K 80 vin. — Glavnina knjiga, lega 60 vin. — Hranilna knjižica, izvod 10 vin. (100 izvodov 8 kron), kart. izvod 25 vin.

Poslovne knjige za izobraževalna društva: Blagajnikova knjiga, vezana 8 K 50 vin. — Knjižničarjeva knjiga, vezana 8 K 50 vin. — Tajnikova knjiga, vezana 8 K 50 vin. — Pravila za izobraževalna društva, izvod 10 vin. — Zapisnik članov za izobraževalna in podobna društva, ki mesečno pobirajo prispevke svojih članov, lega 60 vin.

Poslovne knjige za telovadna društva: Statistika za telovadno odseke, mehko vezana 80 vin. — Snopič kuponov za mesečno pobiranje članarine (50 kuponov) 40 vin.

Vse tiskovine se dobe v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

Društveni vestnik

S. K. S. Z.

Vsa naša izobraževalna društva prosimo, da se ozirajo na sledeče naše želje:

1. Občni zbor naj imajo vsaj do konca meseca marca. Na občnem zboru naj se članom poda jasna slika o društvenem delu v minolem letu in v predavanju, ki naj bo združeno z občnim zborom, naj se navdušuje člane za zvestobo do društva in za agitacijo za društvo. Gledati je na to, da se občni zbor naznani vsem članom, da se ga morejo udeležiti.

2. Popolno statistiko naj pripravi tajnik, in sicer koliko članov je imelo društvo koncem leta, koliko je bilo predavaj, veselic, izletov, koliko knjig šteje knjižnica, koliko se je knjig izposodilo, koliko in katere časopise prebirajo člani, ima li društvo odseke in morda poučne tečaje. Saj dobra natančna statistika podaja pregled o delovanju društvene organizacije, o njenem napredovanju ali nazadovanju.

kaže, kje so pomanjkljivosti in kako jih je odpraviti. To statistiko bo do konca marca priposlati S. K. S. Z. v Ljubljani, ki razpošlje začetka prihodnjega meseca vsem društvom vprašalne pole.

3. Vsa društva nujno prosimo, da do konca marca plačajo članarino S. K. S. Z. Za vsakega uda znaša letni prispevek osrednji zvezi 10 vinarjev.

Dekanijski odbori.

Odbor za idrijsko dekanijo.

Odbor se je sestavil na sestanku izobraževalnih društev idrijske dekanije dne 19. novembra l. l. Predsednik je: Josip Novak, c. kr. učitelj v Idriji, podpredsednik: Ivan Mrak, župni upravitelj iz Spodnje Idrije, blagajnik: Fr. Tratnik, nadučitelj v Crnem vrhu, tajnik: Karl Treven, odbornik: Pavel Perko, kaplan v Žireh.

Sprejel se je z malimi izpremembamami poslovnika za dekanijske odbore, ki ga je svoječasno objavil »Društvenik«. Določilo se je, da se odborove seje vrše ob četrtkih; prispevek za dekanijski odbor znaša 5 K, ki se pa zviša po številu društvenih članov; društvene prireditve naj bi se pri bližnjih društvih ne vršile isti dan; društva naj bi si izposojala gledališko garderobo in skrbelo naj bi se za primeren pouk pevovodjem.

Za mesec december so bile odboru prijavljene sledeče prireditve:

»Katoliška delavska družba v Idriji«:

5. decembra: Miklavžev večer.

26. decembra: Božična veselica s petjem, igro in božičnim drevescem.

31. decembra: Silvestrov večer.

»Katoliško slovensko izobraževalno društvo v Spodnji Idriji«:

12. decembra: Društveni večer.

»Kat. slov. izobraževalno društvo v Žirih«:

31. decembra: Silvestrov večer.

Druga seja dekanijskega odbora je bila 28. decembra l. l. v Spodnji Idriji. Na dnevnem redu je bil razgovor o načrtu za medsebojno izposojevanje gledališke garderobe, ki se je согласно sprejel. Dalje se je določilo, da naj ima vsako društvo vsak mesec predavanje; sosednja društva naj nimajo predavanj isti dan. Za predavanja naj se govorniki menjavajo.

Odbor za postojnsko dekanijo.

Ustanovil se je ta odbor 2. januarja t. l. na sestanku izobraževalnih društev v Postojni. Odbor je sledeči:

Predsednik: Leopold Perme, kaplan v Postojni, tajnik: Anton Mekinda ml., iz Postojne, blagajnik: Bernard Pirnat iz Št. Petra, odbornika: Anton Šifrar, kaplan in Ivan Zelen, trgovec iz Senožec.

Dopisi.

Borovnica. Na shodu voditeljev izobraževalnih društev v Ljubljani, je profesor Jarc v razpravi »O predavanjih v naših izobraževalnih društvih« povdarjal, da bi predavanja postala bolj zanimiva, in tudi izobraževalno delo po naših društvih bi se zelo poživilo, ako bi tudi naša društva imela »skioptikon«. Ako si ne bi moglo vsako društvo omisliti svoj aparat, naj bi vsaj vsaka dekanija imela po enega. — Zastopnik našega izobraževalnega društva je z veseljem povedal zbranim, da si je naše izobraževalno društvo že naročilo skioptikon, in s tem je naše društvo — vsaj kolikor nam je znano — prvo med našimi društvi na deželi, ki ima svoj lastni aparat. Gotovo bodo tudi druga društva isto storila; na Nemškem ni skoraj društva, ki ne bi imelo skioptikona. Povdarjalo se je, da je premalo predavanj po naših društvih, a morda preveč drugih prireditev; ni predavanj, ker ni predavateljev, a s skioptikom lahko predava vsakdo o najrazličnejših podučnih snoveh. — Slike bomo morali za sedaj — žal — dobivati z Nemškega za malo odškodnino; pravim žal, ker domačih še nimamo, a smemo upati, da se bomo tudi tukaj kmalu postavili na lastne noge. O tem se je tudi govorilo na sestanku; in ko bode več društev imelo svoj skioptikon, tedaj bode tudi naša S. K. S. Z. začela misliti na lastno zalogo slik naših slovenskih krajev, da bi naši ljudje spoznali svojo lepo domovino, spoznali tudi predivne kraje svojih obmejnih bratov; tedaj bi se tudi več žrtvovalo za njih in narodna zavest slovenskega naroda bi se poživila. Na delo! — V nedeljo, 2. januarja, smo se zbrali v obilnem številu v našem »Domu«, da prisostvujemo prvič predavanju s skioptičnimi slikami. Zgledali smo na platnu kralja alkohola, videli na slikah gorje, ki ga on povzroča v naših družinah, zgražali se nad žrtvami, ki jih on mori dan na dan in napovedali smo mu odločen boj! Lepe in zanimive so bile slike, a še bolj zanimivo je bilo predavanje g. S. Ravnikarja, ki nas je z navdušenimi besedami vabil na sveto vojsko. Hvala mu, njegov trud ni bil zastonj; takoj po predavanju se jih je nekaj zapisalo med abstinence. O, da bi kmalu ves slovenski narod spoznal, da je to njegov največji sovražnik.

Selca. Občni zbor kat. slov. izobraževalnega društva v Selcih je bil na dan sv. Štefana. Iz predsednikovega in tajnikovega poročila posnemamo, da je imelo društvo v prvem letu svojega obstoja 163 članov; šest jih je izstopilo, trije so bili izključeni. Odbor je imel 7 sej. Predavanj je bilo 9. Predavali so: prof. Jarc, okrožni zdravnik dr. Hubad, dr. Pogačnik, Jeločnik, Klemenčič, dr. Krek (trikrat), Kepec, Rožnik. Predavanj se jih je udeležilo povprečno okrog 190. Predstave so bile 4 in eno zabavno popoldne samo za člane. Blagajnik po-

roča, da je bilo skupnih dohodkov 1380 kron 12 vin., med temi članarine 448 K 58 vin., dohodkov od iger je bilo 644 K 73 vin.; stroškov 3133 K 8 vin., med temi za knjige 322 K 33 vin., oder 1405 kron 20 vin., omare, mize in stoli 680 K 32 vin. Knjižničar poroča, da je v knjižnici 270 knjig; obiskovalo je knjižnico 107 članov, izposodilo se je 1010 knjig. Knjižnico so uredili dijaki. Za ženske vloge pri igran je skrbela gđna. učiteljica Ema Pečé. Zivahno življenje, ki je bilo med letom v društvu, je pokazalo, kako je bilo društvo potrebno. Največ je do tega pripomogla prostrana dvorana in knjižnica. Nekaj dela so prevzele Marijine družbe, ki v tako obširni fari zadevajo večje število; zlasti skrb za izseljence, protialkoholno gibanje, agitacijo za časopisje. — Predsednikovemu pozivu, naj člani na občnem zboru odkrito povedo svoje mnenje o dosedanjem delovanju v društvu in kaj primernega nasvetujejo, so se udje dobro odzvali. Živahen je bil razgovor glede tiskanih vabil za igre in glede kupovanja novih knjig in izposojevanja. Znaprej treba še več agitacije, posebno za predavanja. V novi odbor so bili izvoljeni: predsednik Jan. Kepec; podpredsednik Janez Rant; tajnik Fr. Šparovec; tajnika namestnik Fr. Lotrič; blagajnik Jož. Megušar; blagajnika namestnik Fr. Gortnar; knjižničar Jan. Leben; knjižničarja namestnica Marija Pfajfar.

Turški križ. Selško izobraževalno društvo je na novega leta dan in takoj zopet v nedeljo, obakrat ob natlačeno polni prostorni dvorani postavilo na oder igro izpod peresa domačina d. r. Kreka, vzeto iz domače zgodovine, samo s svojimi domačimi močmi. Oh strmi poti, ki drži s Petrovega brda, meja selške občine in kranjske dežele, Podbrdo, stoji visoka skala; vanjo je vklesan preprost križ. Ljudstvo poroča, da je Turek prišel do tod, dalje pa ni mogel. Ob tem starem izročilu se spleta igra. V hribih na selški platf stoji premožna kmečka hiša. Njeni prebivalci so se preselili iz doline, ker jim je Turek požgal dom, ubil mater, odpeljal šestletnega sinka. Igra pričinja par dni po očetovi smrti. Edinica Uršula s svojo teto gospodarji na domu. Brat ji ne gre iz spomina. V polspanju vidi prikazen: Božja Mati ji dene v roko belo zastavo z Marijinim imenom in jo zagotovi, da bo rešila brata. Sama se zaobljubi, da se ne omoži, dokler tega ne doseže. Zato odžene snubače; zlasti pa izgrda zapodi luteranskega pridigarja, ki se je ravno takrat potikal po ondotnih krajih. Turška četa prav tedaj pridivja do Podbrda. Tam počiva. Luterski pridigar se ji vdinja za vodnika na selško stran; za plačilo dobi obljubo, da mu vjamejo Uršulo. Ribniški rešetar, ki so ga bili Turki vjeli, sliši vse to, uide in pove na Uršulinem domu, kaj jim preti. Uršula brž razpošlje sele in tudi sama gre takoj v dolino klicat na boj. Ljudstvo se vname in drugo noč se že zbirajo od vseh strani,

Po ljutem boju je Turek do dobra poražen; načelnik vjet. Spoznajo ga po znamenju — Marijinem imenu — na roki, ki ga nosi še izza svoje mladosti. Izdajavca najdejo obešenega. Bivši turški načelnik na koncu sam vdolbe križ v skalo. — Igra ima vse polno živahnih prizorov, lepega domačega petja, pa tudi dovtipov ne manjka. Ni čuda, da je s posebno silo vplivala na igravce in gledavce. Z veseljem so se je učili prvi in res sijajno izvršili svoje naloge. Uršula, Ribničan, izdajavec, stara teta, Uršulina prijateljica Mina, Turki, zlasti načelnik — same težke vloge, a izborno rešene. Ne bahamo se pri nas, a to smemo reči: Ni ga nikogar, ki je videl to igro, da bi ne bil hvaležen našemu društvu in vsem njegovim igravcem in igravkam za užitek, ki ga je dobil pri nji.

Podbrdo. »Katoliško slov. izobraževalno društvo« Podbrdo (Goriško) priredi dne 30. t. m., ob 5. uri popoldne v društvenem prostoru veselico z zanimivim sporedom: Petje: mešan, moški in otroški zbor, deklamacije, dve igri, šaljivi »pust« in srečkanje.

Iz Loškega potoka. Z lepo prireditvijo nas je presenetila v praznikih deklinška zveza. Na dan sv. Štefana je priredila zabaven popoldne s petjem, deklamacijo in igro »Dve materi«. Točke so kaj lepo uspele, zlasti pa krasna igra. Vse igralke so v polni meri bile kos svojim vlogam, zlasti še Olga, Ljudmila, Stana in Elizabeta. Kraljica je s svojim lepim nastopom izzvala obilo pohvale. Tudi manjše vloge so bile v spretnih rokah. Pretresljiv je bil prizor v ječi. Očaral pa je gledalce prizor »prijod Marije z ljubkimi angeljčki«, osvetljen od umetne luči. K lepemu izidu igre so kaj mnogo pripomogle krasno slikane kulise in lepo urejeni oder. Igralo se je prvič v »Društvenem domu«, ki se je kot dovršen pokazal našemu ljudstvu. Vsem ugaja mogočna prostorna dvorana z lepimi slikarijami. Prireditve se je ponovila z novo deklamacijo in lepim govorom načelnika Orlov preteklo nedeljo. Izvršila se je v popolno zadovoljnost gledalcev.

Iz Vipave. Sv. Miklavža večer je priredilo »Izobraževalno društvo« v Vipavi dne 5. decembra 1909. Z uspehom so igrali burko »Poštna skrivnost« ali »Začarano pismo«. Obdarovanih je bilo okoli 250 šolskih otrok z različnimi darili, za kar se na tem mestu zahvalimo vsem, ki so s svojimi darovi pripomogli, da se je otrokom napravilo nekaj veselja. — Marijina družba v Vipavi je novega leta dan priredila veselico z igro »Večna mladost in večna lepota«, ki je poslušalcem zelo ugajala. Dasi jih je bilo med igralkami polovico, ki so šele prvič na odru nastopile, se je igra obnesla.

Kat. slov. izobraževalno društvo v Hinjah vedno bolj napreduje. Novega leta dan je imelo zopet predavanje. Zanimanje je veliko. Pa tudi društvena dekleta se gibljejo. Pripravljajo se tu-

di te na igro. Nekateri pa društvo prav zelo bode v oči. Zlasti nekaterim ženskam in dekletom ni všeč. Tudi nekateri moške se včasih toliko spozabijo, da malo pozabavljajo zoper društvo. Znani so nam vsi in vse. Zelo naša miška, da bi jih objavili; pa za enkrat jim še prizanašamo. Povemo pa odkrito, da bo šele društvo pokazalo, kdo da je kaj vreden ali ne. Treba je tudi pri nas, da se že enkrat ločimo, da se bo že na zunanaj poznalo, komu je kaj za dobro stvar ali ne. Napadi pa bodo društvo le okrepili, ne pa oslabili. — Na Zvirčem je tudi par takih, ki ob vsaki priliki odvrtačo fante in dekleta od društva. Ne zavedajo se pa, da s tem svojim ravnanjem odvrtačo ljudstvo od dobrega. Takim bo treba vsem malo posvetiti.

Iz Žirov. Slov. katol. izobraževalno društvo je priredilo na Silvestrov večer veselico, in sicer prvo v svojem novo-sezidanem domu, katere se je udeležilo mnogo občinstva, še več nego smo pričakovali. Igrali so povoljno in igra: »Spoštuj očeta«, ki je bila uprizorjena, je prav ganljiva, osobito grof Jamski je svojo vlogo dobro pogodil. Tudi burka »Strahovi« je napravila mnogo smeha, tako da je bilo občinstvo prav zadovoljno z vsem.

Prežganje. Čebelica je imela pretečeno leto prometa 36.000 K, lepa vsota; potrebna bi bila prava hranilnica in posojilnica. Snuje se med nekaterimi mladeniči odsek Orla, ki bi bil od začetka le pododsek šmartinskega Orla. Fantje le na noge!

Iz Podlpe pri Vrhnikih. Naše izobraževalno društvo se je začelo prav pridno gibati. Na Sveti večer smo priredili prav lepo veselico. Bil je kratek govor, petje in lepa božična slika z božičnim drevescem. Posebno med mladino je bilo veliko veselja, ko so se delila božična darila. Na Silvestrov večer je pa deklinška zveza pokazala, da so tudi naša dekleta zavzeta za omiko in napredek. Igra, ki so jo igrale, je prav dobro vspela. Do sedaj se je pri deklinški zvezi doseglo več uspeha kakor pri moških. Ob božičnih praznikih smo imeli več sestankov. Tudi dijaki iz zavoda svetoga Stanislava so pokazali, da radi delajo za narod, poslali so nam nekaj govorov. Člani so še precej zavzeti za skupno delo. Proti koncu se moramo še zahvaliti nekaterim vrhniškim gospodičnam za pomoč in natančna navodila pri igri.

Z Blok. Društvo veselo raste in napreduje. V kratkem času svojega obstanka je že doseglo število osemdeset. Seveda je še mnogo fantov in mož, ki še vedno čakajo in druge povprašujejo, kaj je to izobraževalno društvo. Vpišite se in pridno prihajajte v društveno sobo, pa boste kmalu vedeli. Glejte, da vas ne prehitijo dekleta! Kajti »Dekliška zveza« se v kratkem ustanovi.

Iz Moravč. Sv. Štefana dan je bil zopet dan naših vrlih fantov. Izobraže-

valno društvo je priredilo božičnico. Vprizorili so fantje dve dramatični predstavi: eno božične vsebine, lepo, da ljubeznjivo tradejanjko »Na betlehemskih poljanah«, drugo bolj šaljive vsebine, tudi tridejanjka: »Občinski tepček«. Obe igri sta bili novi in na našem društvenem odru še ne igrani. Reči moramo, da so fantje storili vse kar so mogli in zato tudi želi zasluženost pohvalo. Igralci so bili vsi na svojem mestu, nekateri so bili ob tej priliki prvič kot igralci na odru, tudi tem vsa čast, kažejo lepe darove. Fantje, čulo se je, kako se morejo preprosti kmečki fantje toliko naučiti na pamet, kako se tako izuriti, da s tako neustrašenostjo nastopajo? Kako, to veste sami: s pridnostjo in z veseljem do izobraževalnega dela. Zato pa fantje ne odnehajte, marveč le naprej z isto gorečnostjo, z istim veseljem. Sedaj se bomo začeli pripravljati na predpustno veselico, ki naj tudi častno izpade. Naval občinstva k zadnji predstavi je bil naravnost velikanski, dokaz, da naše ljudstvo zna ceniti dostojno zabavo in ima smisel še za napredek in izobrazbo. Hvala vsem ki so našo prireditve počastili s svojim obiskom, upamo da bodo to storili tudi v prihodnje. Samo to prosimo, naj bi vsak malo bolj pazil na to, da ne bodo tudi nepoklicani se prikradli v dvorano brez vstopnice, ker se je zadnjič kot smo čuli res zgodilo. Torej na zopetno svidenje pustno nedeljo! — Število članov našega izobraževalnega društva vedno bolj narašča; krepi in množi se tudi društveni pevski zbor, ki je tudi pri zadnji božičnici vrlo izvršil svojo nalogo in lepo popeval nedavno zopet pri jutranjem opraviilu v cerkvi. Čast pevcem, čast pa tudi njihovemu pevovodju, le tako naprej, vadite se, urite se, izpolnjujte se. — Primeroma zelo bogata je knjižnica izobraževalnega društva. Ima pač vrlega podpornika, veleč. g. dekana, ki ji je podaril že veliko knjig in jih še vedno poklanja in uprav zadnji čas se je število knjig zelo pomnožilo z novimi. Torej fantje, pridite ponje, posebno bolj odrasli. Naj vam bodo mlajši v zgled posnemanja, kako ti radi in pogosto prihajajo v knjižnico. Fantje iščite prave zabave, a iščite tudi prave izobrazbe in prave omike v našem društvu. Kam privede surovo, neotesano in divje življenje, vam kažejo žalostni dogodki, ki so se vršili na Vahtenbergu na Sveto jutro in v Negastru. Naj vam ti surovi nastopi bodo v svarilen zgled in bodrilen opomin, da se čimdalje bolj vadite treznega, dostojnega vedenja. — Društveno gibanje v l. 1909. Katoliško slovensko izobraževalno društvo v Moravčah je priredilo v minulem letu tri dramatične predstave, katere je počastilo občinstvo v velikem številu. Tudi predavalo se je večkrat. Predavatelji so bili člani društva: duhovniki in drugi. Naše izobraževalno društvo je pohitelo tudi v Kamnik ob priliki velike javne telovadbe Zveze telovadnih odsekov, pohitelo je tja do 30 članov s

svojo društveno zastavo. Knjižnica se je v minulem letu pomnožila za lepo število knjig, tako da bosta naši dve omari za knjige kmalu premajhni. Društveni člani so še dosti marljivo zahajali v knjižnico, naravnost zadovoljivo mlajši člani. Društveni pevski zbor je postal krepak, šteje, pa ne stalno, do 20 moči; nastopal je vselej pri dramatičnih predstavah, prepeval v cerkvi in prirejal podoknice: knezškofu ob priliki birmovanja in drugim. Šteje res izvrstne moči. Da bi se le krepko in stanovitno držali. Število članov je naraslo do 225, lepo število, kaj ne! Umrla sta dva člana, katerih obeh se je spominjal tudi »Domoljub«. Društvo se je udeležilo pogreba obeh korporativno z zastavo in društvenimi znaki. Minulo leto smo si tudi omislili nove lepe društvene znake in znake slovenske krščanskosocialne zveze. Tudi denarno stanje društva je dobro in povsem ugodno. Omenimo še, da se je udeležilo pogreba matere tajnika nika V. L. S. in člana našega političnega društva dr. Val. Rožiča in zapelo materi v slovo dve pretresljivi žalostinki. To bi bili poglavitni podatki o društvenem delovanju v minulem letu. Upamo, da bo društvo tudi v letu 1910 živahno delalo za versko in narodno zavest dobrega moravškega ljudstva.

Stara Loka. Na Svetih Treh Kraljev dan je bil prvi sestanek žen in deklet. Velika dvorana pri gospodu Jelovčanu je bila natlačena do zadnjega kotička. Vidite kaj premorejo ženske! V kratkih potezah je č. g. Ivan Baloh označil pomen zavedne žene, in nje bodočnosti. Potem so pevci zapeli par priljubljenih pesmi, nakar se je vršila tombola v korist izobraževalnega društva. Vsem se je čitala iz obraza ona tiha zadovoljnost, ki jo premore le poštena zabava.

Boh. Srednjavas. Igra »Garcio Moreno« je privabila na Novo leto toliko gledalcev, da se jih je mnogo moralo vrniti, ker niso našli več prostora. Zato se je na Svete Tri Kralje ponavljala. Predstavo je obiskalo tudi več odličnih gostov z Boh. Bistrice in z Jesenic. Marsikdo, ki je bil prvič pri nas, se je začudeno povpraševal, če je mogoče, da so to res sami preprosti kmečki fantje, ki so nastopali v igri. Zato, fantje Orli, pogum in naprej z združenimi močmi in pridnim delom z Bogom za slovensko ljudstvo!

Iz Ambrusa. Dne 19. decembra so priredile dekleta igro »Pri gospodi« in »Strahovi«. 26. decembra l. l. so pa mladeniči igrali prelepo igro »Na betlehemske poljanah«. Dekleta so pa prejšnjo ponovile. Mladeniči pridno telovadijo, poleg tega imajo vsak teden redne sestanke v društvu, kjer računjo, pišejo in berejo, da je veselje. Dne 2. januarja t. l. smo imeli Orli svoj prvi občni zbor. Na Svetih Treh Kraljev je bil praznik za Marijini družbi in zborovanje odsekov. Za predpust pripravljajo Orli svojo igro. — V nedeljo 9. t. m. se je vršil drugi občni zbor »Katol.

izobraževalnega društva«. Za predpust pripravljajo Orli svojo igro. V nedeljo 9. t. m. se je vršil drugi občni zbor »K. sl. izobraževalnega društva«. Predsednik g. Anton Vidmar, je otvoril zborovanje in dal besedo preč. g. Ivanu Zavbi, župnemu upravitelju v Ambrusu. Govornik je v jedrnatih besedah poudarjal potrebo izobrazbe v narodnem, strokovnem in treznostnem oziru. Tajnik g. H. Lobe, nadučitelj, je poročal o delovanju društva. Omenjal je razne odseke, zlasti telovadni odsek Orel. Blagajnik Janez Sinkovic je poročal, da je imelo društvo leta 1909 192 K 14 vin. dohodkov in 179 K 50 v stroškov. Prebitka je torej 12 K 64 v. Omenjal je tudi ustanovitev Čebelice ter poročal, da je bilo vložnega 1763 K 66 v, dvignjenega pa 1293 K 80 v, ostali denar je naložen v hranilnici v Ambrusu. Knjižničar Jožef Mišmaš je poročal, da je bilo izposojenih 175 knjig. Dokupilo se jih je 20. Sedaj šteje knjižnica 186 knjig. Potem se konstituiral odbor, ki je z malimi izpremembami ostal stari.

Šmartin pri Kranju. Igra, ki jo je priredila naša Marijina družba, je nepričakovano dobro uspela. Ko se je prvič vprizorila na Svetih Treh Kraljev dan, je moralo precej gostov oditi, ker je bila prostorna veža župnišča prenapolnjena in premajhna. Tudi drugič je bila igra dobro obiskana. So pa tudi dekleta kar najboljše rešile svoje vloge, za kar se imamo pred vsem zahvaliti gospodični učiteljici Mariji pl. Kleinmayerjevi. Dobro uspela igra in hvaležnost nas vseh naj ji bo najboljše plačilo za njeno požrtvovalnost.

Na Črnučah se pojavlja živahno gibanje, novo življenje. Izobraževalno društvo nam je priredilo dve nedelji zanimivo predavanje. Prvo nedeljo je govoril č. g. Janez Kalan v izobraževalnem društvu in Marijini družbi, poleg tega še v cerkvi dvakrat. Bog plačaj! Zadnje nedeljo pa nas je v izobraževalnem društvu poučeval gospod Terseglav o namenih naših organizacij. Prekrasni govor je napravil globok vtis. Naj rodi tudi trajnega sadu. Učenemu govorniku, najboljšemu prijatelju mladine, iskrena zahvala.

Iz Idrije. Novoletna veselica tukajšnje katoliške delavske družbe v novi dvorani g. Didiča se je imenitno obnesla. Ta, sedaj največji zidani prostor v Idriji je bil do zadnjega kotička nabasan. Ves vspored se je krasno razvijal in igra »Čarovni zvonček« je lepo uspela. Otroci so imeli največ veselja z živo podobo »jaslice« in božičnim drevesom.

Vače. Z žalostjo beremo pri nas razna poročila o društvenem gibanju po Slovenskem. Žakaj z žalostjo? Zato ker pri nas vse spi in se nihče ne gane, da bi vzbudil baš na tem polju kaj življenja. Fantje, ali ne bi bilo dobro, ko bi tudi pri nas ustanovili izobraževalno društvo? Ali pa vsaj farno knjižnico poživimo! Zganimo se!

Prem. Fantje tukajšnjega katoliškega slovenskega izobraževalnega

društva so priredili v nedeljo, 26. decembra, na Štefanov dan, lepo božično igro »Na Betlehemske poljanah«. Gledalci se je nabrala polna dvorana. Igralci so želi splošno pohvalo in mnogo priznanja. Čast jim! Gledalci so z mnogobrojnim obiskom tudi pokazali, da se zanimajo za lepo in pošteno zabavo. Društvo bode v kratkem imelo svoj občni zbor. — Za predpust bodo pa fantje zopet kaj lepega priredili. — Okleni se torej mladina še bolj svojega društva! Da bomo lahko čimdalje bolj napredovali v njem. Kdor napreduje, ne nazaduje!

Vavtavas. Dne 2. t. m. je priredilo kat. slov. izobraževalno društvo dve narodni igri. Vstopnic se je prodalo čez 150. Občinstvo je s tem pokazalo, da je zelo vneto za društvo. Ker je č. g. župnik, predsednik društva, bolan, je navzoče občinstvo v jedrnatih besedah pozdravil g. Jožef Dular, deželni poslanec. Udeležili so se tudi celo iz Novega mesta in s tem pokazali, da radi mlada društva podpirajo. Igre so povsem, kot prvič, prav dobro izpadle in se je splošno od občinstva izrekla popolna zadovoljnost in pohvala igralcem. Po igrah se je razvila neprisljuna živahna zabava. — V kratkem priredi Marijina družba igro »Lurška pastirica« in pozneje kat. slov. izobraževalno društvo lepo igro »Divji lovec«, na katere predstave že željno čakamo.

Iz Žužemberka. Petje je g. organist že pričel podučevati v društveni sobi. Priglasilo se je okrog 20 članov pevcev. — Naše izobraževalno društvo si je na zadnjem občnem zboru na sv. Treh Kraljev dan izvolilo nov odbor, ki je izmed sebe izvolil za predsednika g. Jožefa Kastelica. Novi člani, in sicer plačujoči, se oglašajo zelo marljivo. Članarina znaša za eno leto 1 K. Kdor nabere za društvo več novih plačujočih članov, bo dobival, kakor je sklenil občni zbor, letos zastoj od društva »Dolenjske Novice«. Agitatorji, na delo!

Št. Rupert na Dolenjskem. Tudi v naši deklini Marijini družbi smo pričeli z odseki, ki so, če le kje, tedaj pri nas neobhodno potrebni. Upanje je, da pride z njimi novo življenje v družbo. Pod vodstvom č. g. voditelja ustanovile smo: 1. Odsek za treznost, da bi se tudi dekleta Marijine družbe zavzele za boj proti pijančevanju ter ta boj kolikor mogoče širile med ljudmi; do sedaj je vpisanih šest abstinentinj ter 35 zmernih; obojih je tudi med otroci ponavljavne šole nekaj. 2. Odsek za razširjanje »Bogoljuba«, katerega je pri nas še mnogo premalo. 3. Izselniški odsek. 4. Apostolstvo sv. Cirila in Metoda. 5. Olepševalni odsek. Ta odsek bo poleg navadnega olepševalnega odseka ob raznih prilikah skrbel tudi za lepo skupno molitev, za ljudsko petje, lepe predstave itd. Precej deklet je zelo navdušenih za tako družbino življenje. Da bi bile tudi vztrajne! Sedaj pa: Z Bogom in Marijo na delo krščansko! Kar bomo dobrega dosegle, bomo pa še poročale.

CENO POSTELJNO PERJE.

1 kg svega skubljenega perja K 2, po belega K 290, belega K 4, črnega K 6, najboljšega skubljenega K 8, svega puha K 8, belega K 10, pranskega puha K 12, od 5 kg nadalje poštnine prosto.

Dovršene postelje bogato napojene, iz zelo postega jake trošnega rdečega, modrega, belega ali rumenega inles-nanking-blega, 1 pernica vel. 180/116 cm z 2 blazinama, velikost 90/95, napojljena z jako jemim mehkim perjem K 15, s polpuhom K 25, s puhom K 24, posamezne pernice K 12, 14, 16; vzglavnica K 3, K 350, K 4. — Pernice 150/140 cm velike K 15, 18, 20; vzglavnica 90/70 ali 80/80 cm K 450, 5—, 550. Spod. pernica iz gradla 180/116 cm K 15—, 15—. Razpošilja proti povzetju post prosto pri naročilu od 10 K dalje.

M. Berger v Dešenici št. 1011. Češki les. Za neugajajoče denar nazaj ali se blago zamenja. — Ceniki o žimnicah, odejah, prevlekah in vsem drugem P 717 postojnem blagu zastoj in post. prosto. 52—1

**Advokat
dr. Franc Frlan**

si usoja javiti, da je
z novim letom 1910

otvoril svojo pisarno

v Ljubljani

Miklošičeva cesta št. 4

v hiši »Stefanove gostilne«

I. nadstropje. 25 2—1

Združene tovarne za volnino prodajajo letos zopet izključno po meni 4000 komadov takozvanih

vojaških kočev za konje

za ceno le K 4.40 komad in K 8.60 za par (6 parov franko na dom) naravnost na lastnike konj. Ti debeli, trajno trpežni koci so topli kot kožuovina, temnosivi, okoli 150/200 cm veliki, torej lahko pokrijejo celega konja. Razločno pisana naročila, ki se izvršujejo le po povzetju ali če se denar pošlje naprej, naj se pošljejo na

STEINER-jevo komisijsko razpošiljalnico združenih tovarn za kočev
Dunaj II, Taborstrasse 27 G.

Ceniki na željo zastoj in franko. — Za neugajajoče se zavežem vrniti naprej poslani denar. Mnogoštevilna priznanja in naročila so došla od kobilarne v Radavcu, Komarno in Brody, župnika Kolarja Tutz, dr. Vračuna, odvetnika v Varasdu, posestnika Weidbergerja Illosva, Grünwalda, Zorkovak, Rotter Liditen, pl. Mroczkowski-ja Dobrostany, Rosenauerja Zg. Moldava, Hahlissa Mankendorf, Schenka Gerlsdorf, lastnika umetnega mlina, 2996 Fohringerja in dr. (1)

3289

Ako kašljate

ali težko sopete (astma), poskusite

slavonski želiččni sok
iz orlove lekarne v Pakracu.

Z izbornim učinkom istega boste gotovo zadovoljni. Tudi otroci ga vzamejo radi, ker ima prijeten okus. — Ako boleilate na

želodčnih boleznih

ali na boleznih na črevih, potem zahtevajte v lekarnah znamenito znane

pakraške želodčne kapljice

in iznebili se boste kmalu boleznih.

Cena: 1 steklenica slavonskega želičnega soka K 1.20, 1 pakraških želodčnih kapljic „1.60.

Kdor si teh ne more nabaviti v svojem stalnovališču, naj isto naroči iz centrale

Lekarna „PRI ZLATEM ORLU“ v Pakracu (Hrvatsko).

Po pošti se ne pošilja izpod 2 steklenic.

**Trganje
revmatiške bolezni
Zoltán-mazilo**

14 Kali-Liniment. 20 1

Jo tako priznano dobro vrbalno sredstvo se dobi v vsaki večji lekarni, stekl. po 2 K. Po pošti pošilja lekarna Zoltán, Budapesta V. Szabadtságér. Zaloga Dunaj; c. in kr. dvorna lekarna.

Edina izborna prilagoditost za nakup za trgovce manufakt. blaga in za krošnjarje naravnost iz tovarne. — Razpošilja se tudi zasebnikom.

40 m ostankov sortirano po želji **15 K**

Borhani v lepih vzorcih za obleke, bluze in spodnja oblačila. — Flaneli, lepo krizaste, za srajce in bluze. Dejen, z robom, za obleke in bluze. — Angleški celfir, 80 cm širok, za pisane srajce, prsa za srajce in bluze za dame. — Modrikasto blago za kuhinjske predpasnike in domače obleke. — Kanafas za posteljne prevleke v živahnih barvah. — Oxford za moške srajce, izborna trpežna kakovost. — Dogost ostankov 3 do 10 m.

Nikake rizike! Znesek se takoj vrne, ako blago ne ugaja in se lahko poljatev nefrankirana nazaj pošlje. — Čez 100 priznanih pisem.

40 metrov linega, pobejenega rumbarškega platna za damske bluze in posteljne prevleke in najfinije živотно in posteljno perilo, sortirano z belim krizetom za spodnje perilo samo K 17.90. — Gostove, zarobljene rjuhe brez lisa, 430 cm dolge, 150 cm široke, iz najbolje tkanine, trpežne kakovosti, zajamčeno platno, kot K 2.40. Najmanjše naročilo 6 kosov. Pošilja po povzetju

Tkalnica Julij Kantor, Baby pri Nachodu (Češko).

Zbirko vseh naših izdelkov s tovarniškimi cenami priložim vsakemu zavaru za poskušajo zastoj, drugače samo proti plačilu 90 vin. v znakah. 8311 5—1

Veselo vrvenje vidijo gore

ako leže pobočja zakopana pod snegom. Rodelni, skiji — vozači in tekmovalci to je res pravo veselje. Zal da mora polovica vseh udeležnikov športa veselje plačati s katarom. Vi si pa lahko pomagata, če se navadite, da pogosto denete v usta Fajevo pristno sodensko mineralno pastilo. To varuje občutne sluzne kožice pred afekcijami, pastile so razuntega prijetne, učinkujejo osveževalno in razumen ljubitelj športa ne more biti brez nje. Sode-nice se kupi v vseh tozadevnih prodajalnah za K 1.25 skatljica. Generalno zastopstvo za Avstro-Ogrsko: W. Th. Guntzert, c. kr. dv. za-ložnik, Dunaj IV/I, Grosse Neugasse 17. 13

Samo **6 dni**

LJUBLJANA HAVRE NEW-YORK

Francoska prekomorska družba. Odhod iz Ljubljane vsak torek. Vozne liste in pojasnila daje amo 383 26—1

ED. ŠMARDA obl. konces. potov. pisarna Ljubljana, Dunajska cesta 19 nasproti znane go-stilne pri „FIDOVU“

Daje po

4 1/2 %

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

Kongresni trg 19 registrovana zadruga z omejenim poroštvom Kongresni trg 19

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in jih obrestuje - po 4 1/2 % brez odbitka, tako, da dobi vlagatelj od vsakih vloženih 100 K čistih 4 K 50 v na leto. Rentni davek plačuje društvo samo. Druge hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje prekinilo. Daje tudi svojim članom predume na osebni kredit, vračljive v 7 in pol letih (90 mesecih ali 390 tednih) v tedenskih, oziroma mesečnih obrokih, kakor tudi posojila na zadolžnice in menjice.

Dr. Fr. Dolšak l. r., zdravnik v Ljubljani, podpredsednik,

Prelat A. Kalan l. r., predsednik.

Kanonik I. Sušnik l. r., podpredsednik.